

Vampir Kelebek Tehdit Ediyor

Düzce Üniversitesi Ziraat ve Doğa Bilimleri Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Sevcan Öztemiz, çay ve fındık başta olmak üzere tarım ürünlerinin kâbusu haline gelen ve vampir kelebek olarak adlandırılan 'Ricania simulans' hakkında açıklamalarda bulundu.

Düzce Üniversitesi Ziraat ve Doğa Bilimleri Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Sevcan Öztemiz, anavatanı Uzakdoğu olan ve halk dilinde vampir böcek olarak bilinen sebze, meyve, süs bitkileri, çalı formundaki bitkiler ile yabancı otlar gibi pek çok konukçu bitki ile beslenen zararlı (*Ricania sp.*) canlı türü hakkında açıklamalarda bulundu.

Japonya, Güney Çin, Kore, Ukrayna, Rusya ve Gürcistan'da görülen zararlının Türkiye'ye 2006 yılında Gürcistan'dan bulaşık bitki materyalleri ile girdiğini belirten Prof. Dr. Öztemiz, zararlı böceğin Doğu Karadeniz Bölgesi'nde 2006 yılında Artvin, 2007 yılında Rize, 2013 yılında Trabzon ilinin sahile yakın tarım alanlarında yayılış gösterdiğini ifade etti.

Vampir böcek olarak bilinen zararlının 2017 yılında Batı Karadeniz sahil şeridinde kadar yayılarak Düzce-Akçakoca'da tespit ettiklerini söyleyen Prof. Dr. Öztemiz, "Zararlı kelebeğe benzemesine rağmen, kelebek ile bir ilgisi yoktur. Boyu yaklaşık 8-10 mm, kanat açıklığı 13-14 mm'dir. Ön kanatları üzerinde enine, açık gri renkte iki bant bulunur, arka kanatlar ise şeffaftır. Yumurtaları oval ve şeffaf olup 1 mm boyunda, 0,5 mm eninde ve soluk renklidir. Nimf evresinde, sarı renkte ve açık kahverenginde lekelerle sahiptir. Olgun nimfler tavus kuşuna benzer. Son dönem nimfleri 4,5 mm boyunda ve 3 mm enindedir. Abdomenin sonunda vücut boyundan daha uzun, beyaz renkte ve uzunca mumsu iplikçikler mevcuttur" şeklinde konuştu.

Yaşayışı ve zarar şekli

Böceğin hem nimfleri hem de erginlerinin bitkilere zarar verdiğini ifade eden Prof. Dr. Sevcan Öztemiz, böceğin kış mevsimini yumurta döneminde geçirdiğini ve nimflerin Mayıs ayında, erginlerin ise Temmuz ve Ağustos aylarında görüldüklerine dikkat çekti. Ergin dişilerin yumurtalarını özellikle otsu ve çok yıllık bitkilerin sürgünlerine, yarı odunsu ince dallarına, kabuk altına, doku içerisine grup halinde bıraktıklarını dile getiren Öztemiz, zararlının yumurta koymak için daha çok kuru ya da kurumaya yüz tutmuş ince sürgün ve dalları tercih ettiğini ifade etti.

Ağustos ayından itibaren bırakılan yumurtaların, ertesi yıl Mayıs ayında açılmaya başladığını, kış aylarındaki hava koşullarının yumuşak veya sert geçmesine göre de bu sürenin erken veya daha geç gerçekleşebileceğini belirten Prof. Dr. Sevcan Öztemiz, "Yumurta bırakılan dokular kuruyarak ölmektedir. Bazı odunsu bitkilerde yumurta bırakılan yan dallar veya sürgünlerin de kuruduğu belirlenmiştir. Nimfler beyaz parlak koloni oluştururlar. Zararlı 5 nimf dönemi geçirerek ergin olur. Nimf ve erginler öncelikle bahçe kenarlarındaki çit bitkileri, yabancı böğürtlen, mürver, ısırgan ve pelin

gibi yabancı otlarda ve asmada görülmekte ve daha sonra kültür bitkilerine geçmektedir. Nimf ve erginler koloni oluşturarak özellikle taze sürgünlerde beslenmekte, bitkinin özsuğunu emerek fumajine neden olmakta ve bitkiyi kurutmaktadır. Ayrıca, bitki patojeni fungusların vektörlüğünü de yapmaktadır. Havanın sıcak ve nemin yüksek olduğu zamanlarda böcek zararı artmaktadır. Yılda bir döl vermektedir” dedi.

Beslendiği konukçu bitkiler

Polifag bir zararlı olup sebze, meyve, süs bitkileri, çalı formundaki bitkiler ve yabancı otlar gibi pek çok konukçu bitki ile beslendiğini ifade eden Öztemiz, konukçu bitkileri olarak; fasulye, biber, patlıcan, lahana, salatalık, mısır, kivi, incir, yenidünya, karayemiş, böğürtlen, asma, elma, şeftali, yabani hurma, mandalina, ceviz, kestane, fındık, çay, kızılağaç, mürver, ortanca, eğrelti otu, ısırgan, akasya, pelin, lavanta ve üç yaprak gibi bitkilerle de beslenebildiğini dile getirdi.

Mücadele yöntemleri

Mücadelesinde öncelikle çevreye en az zararı olan yöntemlere öncelik verilmesi gerektiğini vurgulayan Prof. Dr. Sevcan Öztemiz, uygun olan tüm mücadele yöntemlerinin bir arada kullanıldığı “Entegre Mücadele” yönteminin kullanılması gerektiğini belirtti. Ayrıca öncelikle kültürel, mekanik, fiziksel ve biyolojik mücadele yöntemlerinin uygulanması gerektiğinin de altını çizen Öztemiz, popülasyonun

yüksek ve etkinin yeterli gelmediği durumlarda, çevre dostu pestisitler (ilaçlar), çevreye ve faydalı böceklerle en az zararı olan tarım ilaçlarının kullanılması gerektiğini de vurguladı. Bunun yanında uygulamada, mücadele zamanının ve toplu mücadelenin de çok önemli olduğunu sözlerine ekledi.

Kültürel mücadele

Zararlı ile mücadelede öncelikle kültürel önlemlerin alınması gerektiğini söyleyen Prof. Dr. Öztemiz, “Kış yumurta döneminde geçirdiği için zararlının bir yıl önceden yoğun olarak bulunduğu bahçelerin kenarlarında özellikle yumurta bıraktığı bitkiler, mayıs ayına kadar temizlenmeli ve imha edilmelidir. Ayrıca, budama artıkları da bahçeden uzaklaştırılarak yok edilmelidir” şeklinde konuştu. Nimflerin; iklim şartlarına göre yumurtadan çıkış zamanının değişmekle beraber, genellikle mayıs ayından itibaren yumurtadan çıktıklarını belirten Öztemiz, nimf çıkışından önce zararlı ile bulaşık alanlarda, mekanik mücadele ile yumurta bırakılmış olan bitkilerin veya dalların imhasının, zararlının yoğunluğunu azaltacağını dile getirdi. Işık ve yapışkan tuzaklar kullanılarak ergin popülasyon yoğunluğunun azaltılabileceğini ifade eden Öztemiz, tuzakların yakaladığı böcekler dikkate alındığında, ışıkla mücadelenin bu zararlı türlerde de kullanılabileceğini belirtti. Biyolojik mücadelede kırmızı orman karıncaları (*Formica rufa* L.) ile kuşların etkili olduğunu rapor edildiğini söyleyen Öztemiz, Doğu Karadeniz’de zararlıya karşı entomopatojen fungusların (*Lecanicillium muscarium*) etkinliği ile ilgili yapılan bir çalışmada, nimflere etkinliğinin erginlerden daha fazla olduğu, doğal koşullarda kullanılabilecek potansiyele sahip olduğunu tespit edildiğini söyledi. Zararlı ile mücadelede kimyasal ilaçların da olduğunu sözlerine ekleyen Prof. Dr. Öztemiz, “Zararlının bulunduğu bazı bölgeler, çay tarımının yapıldığı alanlar olduğu için zararlıya karşı kimyasal ilaç tavsiyesi yapılamamaktadır. Doğu Karadeniz’de zararlının nimflerine karşı azadirachtin ve spinosad uygulamaları neticesinde azadirachtin’in yüzde 30, spinosad’ın ise yüzde 70-80’lik bir etkinlik gösterdiği tespit edilmiştir. Ancak uygulamaların, özellikle çay bahçelerine yakın alanlarda sadece nimflerin ilk çıktığı devrede yoğun olarak bulunduğu bahçe kenarlarındaki çit bitkileri veya yabancı otlar üzerinde uygulanması önerilmektedir. Biyopestisit olan, Pyrethrum ve *Bacillus thuringiensis* ile yapılan çalışmalarda da zararlının nimf ve erginlerine karşı etkili sonuçlar alınmasına rağmen, uygulamanın nimf döneminde yapılmasının daha uygun olduğu bildirilmiştir. Ayrıca, *Ricania*’nın mikrobiyal mücadelesinde *Pseudomonas* sp., *Bacillus safensis* ve *B. thuringiensis* ümit var izolatlar olarak belirlenmiştir” ifadelerini kullandı.

Düzce Üniversitesi Ziraat ve Doğa Bilimleri Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Sevcan Öztemiz, “Ülkemize zararlının doğal düşmanları ile birlikte gelemeyişinden kaynaklanan popülasyon artışının zamanla doğal düşmanların yerleşmesi ile doğal dengenin korunacağı düşünülmektedir. Mücadelesine yönelik bir an önce tedbirler alınmaz ise zararlı böcek, tüm Karadeniz sahil şeridindeki tarım alanlarında, hatta Marmara Bölgesi’ne de yayılarak zarar yapması kaçınılmazdır” diyerek sözlerini sonlandırdı.